

Näringsutskottets betänkande 2020/21:NU10

Konkurrensverkets befogenheter

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar och ny lag som bl.a. gäller Konkurrensverkets befogenheter. Förslagen innebär bl.a. att Konkurrensverket som första instans ska få besluta om konkurrensskadeavgift och att Konkurrensverkets befogenheter vid platsundersökningar utökas. Lagändringarna och den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2021.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns tre reservationer (M, SD, KD). I en reservation om uppföljning och utökning av Konkurrensverkets beslutanderätt föreslås att riksdagen ska göra ett tillkännagivande (M, SD, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:51 Konkurrensverkets befogenheter.

Fem yrkanden i följdmotioner.

Fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Konkurrensverkets befogenheter	7
Reservationer	16
1. Uppföljning och utökning av Konkurrensverkets beslutanderätt, punkt 2 (M, SD, KD).....	16
2. Konkurrensverkets organisation, punkt 3 (SD)	17
3. Vissa frågor om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, punkt 4 (SD, KD)	17
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	19
Propositionen	19
Följdmotionerna	19
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	20
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	21

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ömsesidigt bistånd med delgivning och indrivning på konkurrensområdet,

2. lag om ändring i utsökningsbalken,

3. lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579),

4. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400),

5. lag om ändring i lagen (2014:836) om näringsförbud,

6. lag om ändring i konkurrensskadelagen (2016:964).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:51 punkterna 1–6.

2. Uppföljning och utökning av Konkurrensverkets beslutanderätt

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3782 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:3784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (M, SD, KD)

3. Konkurrensverkets organisation

Riksdagen avslår motion

2020/21:3782 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 2 (SD)

4. Vissa frågor om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2855 av Lars Beckman (M),

2020/21:3045 av Annicka Engblom (M) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 36.

Reservation 3 (SD, KD)

Stockholm den 21 januari 2021

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjärmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjärmered (M), Anna-Caren Säterberg (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Joar Forssell (L), Eric Palmqvist (SD), Lorentz Tovatt (MP), Peter Helander (C), Patrik Engström (S), Josef Fransson (SD) och Lorena Delgado Varas (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet proposition 2020/21:51 Konkurrensverkets befogenheter, fem yrkanden i följdmotioner och fyra yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

I bilaga 1 finns en förteckning över behandlade förslag. I bilaga 2 finns regeringens lagförslag.

Bakgrund

Under 2013 och 2014 utvärderade Europeiska kommissionen hur rådets förordning (EG) nr 1/2003 om modernisering av systemet för tillämpning av artiklarna 81 och 82 i fördraget (nu artiklarna 101 och 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt) hade fungerat. Baserat på utvärderingen publicerade kommissionen meddelandet Tio år av antitrustregler enligt rådets förordning 1/2003 (COM(2014) 453). I meddelandet identifierades ett antal områden där åtgärder skulle kunna vidtas för att få en ännu effektivare konkurrenstillsyn i medlemsländerna.

Den 22 mars 2017 presenterade kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad (COM(2017) 142).

Under våren 2018 genomfördes förhandlingar mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen. Ett gemensamt förslag till direktiv antogs av parlamentet den 14 november och av rådet den 4 december. Direktivet – Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad – publicerades den 14 januari 2019. Direktivet ska vara genomfört i nationell rätt senast den 4 februari 2021.

Den 30 april 2015 fattade regeringen beslut om ett kommittédirektiv om att överväga en utökad beslutanderätt för Konkurrensverket i fråga om konkurrensskadeavgift och företagskoncentrationer (dir. 2015:48). Genom ett tilläggsdirektiv den 12 maj 2016 förlängdes utredningstiden (dir. 2016:37). Utredningen redovisade i juni 2016 sitt uppdrag genom betänkandet En utökad beslutanderätt för Konkurrensverket (SOU 2016:49). Betänkandet remissbehandlades. I september 2017 föreslog regeringen i en proposition till riksdagen att Konkurrensverkets beslutanderätt i fråga om företagskoncentrationer skulle utökas (prop. 2017/18:15). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2017/18:NU5, rskr. 2017/18:21), och fr.o.m. den 1 januari

2018 tillämpas en ordning som innebär att Konkurrensverket beslutar om företagskoncentrationer i första instans. Utredningens förslag om en utökad beslutanderätt för Konkurrensverket i fråga om konkurrensskadeavgift behandlades dock inte i propositionen.

Med anledning av direktivet och utredningens förslag om en utökad beslutanderätt för Konkurrensverket när det gäller konkurrensskadeavgift togs promemorian Konkurrensverkets befogenheter (Ds 2020:3) fram inom Näringsdepartementet. Promemorian har remissbehandlats.

Regeringen beslutade den 1 oktober 2020 att begära in Lagrådets yttrande över lagförslagen. I sitt yttrande avstyrker Lagrådet förslaget om att Konkurrensverket ska få besluta om konkurrensskadeavgift.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i konkurrenslagen som innebär att instansordningen för prövning av konkurrensskadeavgift ändras. Konkurrensverket ska, i stället för Patent- och marknadsdomstolen, som första instans få besluta i frågor om konkurrensskadeavgift. Vidare innehåller propositionen förslag till de lagändringar som behövs för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad. Lagändringarna medför bl.a. att Konkurrensverkets befogenheter vid platsundersökningar utökas och att det införs en sanktion mot företag som trotsar verkets beslut under utredningen av den överträdelse som företaget misstänks för (utredningsskadeavgift). Konkurrensverket föreslås få besluta om den nya utredningsskadeavgiften. I propositionen föreslås också en ny lag om ömsesidigt bistånd med delgivning och indrivning på konkurrensområdet.

Lagändringarna och den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2021.

Utskottets överväganden

Konkurrensverkets befogenheter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar de lagändringar och den nya lag som regeringen föreslår. Förslagen innebär bl.a. att Konkurrensverket som första instans ska få besluta om konkurrensskadeavgift och att Konkurrensverkets befogenheter vid platsundersökningar utökas. Lagändringarna och den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2021.

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet hänvisar bl.a. till befintlig lagstiftning och Konkurrensverkets pågående arbete.

Jämför reservation 1 (M, SD, KD), 2 (SD) och 3 (SD, KD).

Propositionen

I propositionen föreslås ändringar i konkurrenslagen som bl.a. innebär att instansordningen för prövning av konkurrensskadeavgift ändras. Det innebär att Konkurrensverket (i stället för Patent- och marknadsdomstolen) som första instans får besluta i frågor om konkurrensskadeavgift. Verkets beslut ska kunna överklagas till domstolen. Vidare innehåller propositionen förslag till de lagändringar som behövs för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad. Lagändringarna innebär bl.a. att Konkurrensverkets befogenheter vid platsundersökningar utökas och att det införs en sanktion mot företag som trotsar verkets beslut under utredningen av den överträdelse som företaget misstänks för (utredningsskadeavgift). Konkurrensverket föreslås få besluta om den nya utredningsskadeavgiften. I propositionen föreslås också en ny lag om ömsesidigt bistånd med delgivning och indrivning på konkurrensområdet.

Regeringen anför i propositionen att reglerna om att utöka Konkurrensverkets beslutanderätt till att omfatta konkurrensskadeavgift och utredningsskadeavgift föreslås efter en samlad bedömning av för- och nackdelar. Av propositionen framgår att Konkurrensverkets beslut i dess frågor ska kunna överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. I propositionen anför vidare att Konkurrensverket bör anföras att organisera sin verksamhet så att utredande och beslutande funktioner hålls skilda åt.

I propositionen redovisas att Lagrådet avstyrkt förslaget om att utöka Konkurrensverkets beslutanderätt till att omfatta konkurrensskadeavgift. Lagrådet påpekar i sitt yttrande att det inte har kommit fram att den nuvarande ordningen för att döma ut konkurrensskadeavgift har försvårat för Konkurrensverket att

samarbeta med andra stater inom EU. Enligt regeringen är det emellertid inte av avgörande betydelse för om Konkurrensverket ska få besluta om konkurrensskadeavgift i första instans. Avgörande anges i stället vara att Konkurrensverket ska kunna vidta alla de åtgärder som behövs för att bedriva en effektiv konkurrenstillsyn tillsammans med andra europeiska konkurrensmyndigheter.

Lagändringarna och den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 mars 2021.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:3784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) framförs att det är naturligt att gå vidare med förslagen i proposition 2020/21:51 om att öka Konkurrensverkets befogenheter. Motionärerna framhåller dock att förslaget om konkurrensskadeavgift inte får leda till längre handläggningstider och mindre effektiva processer hos Konkurrensverket. I yrkande 1 framförs därför att regeringen löpande bör följa upp, utvärdera och återkoppla till riksdagen om reformen har lett till en mer effektiv konkurrenstillsyn. I motionens yrkande 2 förordas vidare att regeringen bör återkomma med förslag om att ge Konkurrensverket beslutanderätt för konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

I motion 2020/21:2855 anför Lars Beckman (M) att för att företagen ska utvecklas väl och kunna bidra med skatteintäkter till staten är det viktigt att det inte finns marknadsstörningar. Motionären menar att staten därför bör renodla sin roll att vara myndighetsutövare och endast utöva tillsyn över verksamheter i stället för att ägna sig åt marknadsstörande kommersiella aktiviteter.

I motion 2020/21:3045 av Annicka Engblom (M) framförs att det i konkurrenslagen finns bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (KOS-reglerna). Av yrkande 1 framgår att privata företag ofta tar stora ekonomiska risker och inte klarar att driva verksamheten med underskott, medan offentlig verksamhet kan täcka eventuella underskott med medel från någon annan verksamhet eller bidrag från skattemedel. Motionären menar vidare att många privata företag upplever att offentliga aktörer alltför ofta bortser från KOS-reglerna. Enligt yrkande 2 bör därför varje kommun, region och myndighet ha en policy för vilka verksamheter de ska bedriva och hur detta ska göras utan att begränsa konkurrensen.

Tobias Andersson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2020/21:3782 att de i huvudsak välkomnar förslagen i proposition 2020/21:51. Motionärerna förordar dock i yrkande 1 att regeringen bör få i uppdrag att verka för en grundlig utvärdering av den nya ordningen för konkurrensskadeavgift när den varit i bruk i fem år. Motionärerna anför vidare i yrkandena 2 och 3 att regeringen dels ska återkomma till riksdagen med förslag som medför att Konkurrensverket får beslutanderätt även i ärenden som rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, dels ska vidta åtgärder för att Konkurrensverkets utredande och beslutande delar inom organisationen separeras.

I kommittémotion 2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) förordas i yrkande 36 att det görs en kartläggning av statens affärsmässiga verksamhet som sker i konkurrens med det privata näringslivet. I kartläggningen ska även myndigheters verksamhet ingå. Motionärerna pekar i motionen på flera konkreta fall där offentlig verksamhet på ett osunt sätt konkurrerar med privata företag. I motionen framhålls vidare att det offentliga inte ska konkurrera med det privata såvida det inte krävs en särskild insats på ett väl definierat område för att främja tillväxt och utveckling under en begränsad tid.

Vissa kompletterande uppgifter

Utvärdering av vissa regler

Propositionen Konkurrensverkets befogenheter (prop. 2020/21:51) innehåller bl.a. förslag till de lagändringar som behövs för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad. I direktivets artikel 35 anges att EU-kommissionen senast den 12 december 2024 ska överlämna en rapport om genomförandet av direktivet till Europaparlamentet och rådet. Det framgår vidare att kommissionen i förekommande fall får se över direktivet och vid behov lägga fram ett lagstiftningsförslag.

Regler om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Bestämmelserna i konkurrenslagen (2008:579) är inriktade på att motverka sådana förhållanden som kan skada konkurrensens effektivitet. Det handlar i huvudsak om konkurrensbegränsande samarbeten, missbruk av dominerande ställning och företagskoncentrationer. Konkurrensreglerna gäller för företag och bygger på förbudsprincipen, vilket innebär att vissa konkurrensbegränsningar anses skadliga och därför är förbjudna. Det eller de företag som bryter mot förbuden kan drabbas av sanktioner.

Konkurrenslagen innehåller även regler som gör det möjligt att pröva konkurrenskonflikter som uppstår när staten, en kommun eller en region säljer varor och tjänster i konkurrens med privata aktörer. Dessa regler om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (KOS-reglerna) kompletterar förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete respektive missbruk av en dominerande ställning. KOS-reglerna infördes i konkurrenslagen den 1 januari 2010 (prop. 2008/09:231, bet. 2009/10:NU8, rskr. 2009/10:84). Syftet var att säkerställa att offentliga och privata aktörer konkurrerar på likartade villkor. Bestämmelserna ger Konkurrensverket möjlighet att ingripa när kommuner, regioner eller staten hindrar en sund konkurrens när de bedriver säljverksamhet. Konkurrensverket kan som tillsynsmyndighet väcka talan i domstol om att förbjuda en offentlig aktör att tillämpa ett konkurrensnedvridande förfarande i en säljverksamhet. Konkurrensverkets beslut om huruvida man

ska ansöka om ett förbud kan inte överklagas. När Konkurrensverket i ett visst fall beslutar om att inte ansöka om ett förbud har ett företag som berörs av den offentliga aktörens förfarande möjlighet att själv väcka talan om förbud i domstol. En offentlig aktör som bryter mot ett förbud kan bli tvungen att betala vite till staten.

En utgångspunkt när KOS-reglerna infördes var enligt förarbetena att det vid en tillämpning av reglerna måste vara möjligt att ta hänsyn till andra allmänna intressen än konkurrensintresset som kan uppväga den konkurrensnedvridning beteendet kan ge upphov till (prop. 2008:09:231).

Uppföljning av KOS-reglerna

Konkurrensverket presenterade i mars 2020 rapporten Tio år med bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet – Kommuners säljverksamhet i fokus (rapport 2020:2). I rapporten följer Konkurrensverket upp hur KOS-reglerna har fungerat sedan de trädde i kraft. I rapporten anför Konkurrensverket att lagstiftningen och tillsynsarbetet har gett resultat och att förutsättningarna för välfungerande konkurrens mellan offentliga aktörer och privata företag har förbättrats. Samtidigt framhåller Konkurrensverket i rapporten att det även fortsättningsvis finns en risk för konkurrensproblem när offentliga aktörer agerar på konkurrensutsatta marknader och att det finns anledning att följa utvecklingen på området noga framöver.

I rapporten framhålls vidare att ökad kunskap och förebyggande åtgärder är viktiga verktyg för att motverka konkurrensproblem i de aktuella situationerna. Rapportens resultat visar att många kommuner bedriver ett aktivt arbete som kan minska risken för att konkurrenskonflikter uppstår mellan offentlig säljverksamhet och privata aktörer. Konkurrensverket framhåller samtidigt att alla kommuner bör ta fram riktlinjer eller en policy som ett stöd för deras fortsatta arbete med konkurrensfrågor. I rapporten lämnar Konkurrensverket sina rekommendationer om vad sådana styrdokument bör innehålla.

Konkurrensverket har även tidigare följt upp KOS-reglerna i rapporten Frivilliga åtgärder i offentlig säljverksamhet – Effektivare konkurrenstillsyn när offentliga aktörer ändrar sitt agerande (rapport 2018:5). Rapporten innehåller en uppföljning av 25 ärenden från 2010–2017 som rört offentlig säljverksamhet. I samtliga fall hade en utredning inletts för att klarlägga om en offentlig aktör brutit mot KOS-reglerna. I rapporten framhålls att offentliga aktörer som har blivit föremål för en utredning i flera fall har ändrat sitt beteende på ett sådant sätt att risken för konkurrensbegränsande effekter har minskat.

I sammanhanget kan även nämnas att Konkurrensverket följt upp konkurrensförhållanden i samband med offentliga upphandlingar. I rapporten Korruption och osund konkurrens i offentlig upphandling (rapport 2020:1) redogörs för hur upphandlare ser på olika frågor om korruption och osund konkurrens. Konkurrensverket konstaterar att många upphandlare anser att det råder en brist på avtalsuppföljning hos upphandlande myndigheter. De menar att det

bortprioriteras i organisationen, samtidigt som de anser att korruption oftast uppstår vid avtalsförvaltningen efter det att upphandlingen är avklarad. En slutsats som dras i rapporten är att kunskapen hos upphandlande myndigheter måste höjas och att dessa myndigheter kontinuerligt behöver arbeta med frågor om korruption och otillbörlig påverkan.

Konkurrensverkets uppdrag och organisation

Av förordning (2007:1117) med instruktion för Konkurrensverket framgår att Konkurrensverket är förvaltningsmyndighet för konkurrensfrågor och tillsynsmyndighet för den offentliga upphandlingen. Konkurrensverket ska även verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer. Av instruktionen framgår även att Konkurrensverket ska uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet och mot en effektiv offentlig upphandling, lämna förslag till konkurrensutsättning och till regelreformer samt följa utvecklingen inom sitt ansvarsområde. Konkurrensverket ska även verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

I februari 2020 gav regeringen Konkurrensverket i uppdrag att undersöka om utökad beslutanderätt för Konkurrensverket i ärenden om konkurrens- och utredningsskadeavgift medför att det behövs organisatoriska förändringar inom myndigheten. I april 2020 redovisade Konkurrensverket uppdraget för regeringen i rapporten Konkurrensverkets organisation vid en utökad beslutanderätt. Där framhåller verket att det har dragit slutsatsen att de internationella och nationella krav som ställs i fråga om rättssäkerhet uppfylls i dagens organisation. Konkurrensverket framhåller vidare att det har genomfört och håller på att genomföra ett antal åtgärder inom ramen för det kontinuerliga utvecklingsarbetet och anser att det inte finns några rättsliga skäl som föranleder en ändrad beslutsordning. Konkurrensverket kommer enligt redovisningen av regeringsuppdraget även att vidta ytterligare åtgärder, bl.a. i fråga om den interna kvalitetssäkringen, vilka kommer att genomföras oavsett om myndigheten ges utökad beslutanderätt i sanktionsfrågor eller inte. Exempelvis ska en ny funktion inrättas som är helt skild från den utredande verksamheten och som ska ha till uppgift att svara för frågor relaterade till parternas processuella rättigheter under utredningen och för de muntliga förfarandena. Vidare kommer en del av organisationen som inte har varit involverad i utredningen tidigare att granska utredningens överväganden och förslag till beslut, inklusive eventuella sanktioner, innan ett slutligt beslut fattas. I detta ingår att kritiskt och aktivt ifrågasätta samt identifiera eventuella svagheter i beslutsförslaget. Därigenom tillförs ytterligare ett perspektiv inför myndighetens ställningstagande utöver befintliga beredningsprocesser. Konkurrensverket avser även att införa interna tidsfrister som endast är möjliga att avvika från

efter godkännande av generaldirektören eller av den som denne utser. Syftet är att säkerställa att utredningarna bedrivs effektivt och i enlighet med fastställda tidsplaner.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande om Konkurrensverkets tillsynsarbete

Våren 2020 behandlade utskottet regeringens skrivelse Riksrevisionens rapport om Konkurrensverkets tillsyn (skr. 2019/20:76). I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen lämnar i sin rapport Konkurrensverkets tillsyn – förutsättningar för effektivt resursutnyttjande (RiR 2019:26). I rapporten framhåller Riksrevisionen bl.a. brister i Konkurrensverkets tillsynsarbete. Bristerna avser både Konkurrensverkets prioriteringspolicy och Konkurrensverkets interna kontroll. Sammantaget bedömer Riksrevisionen att Konkurrensverkets resursutnyttjande kan förbättras.

Regeringen angav i sin skrivelse att den instämmer i Riksrevisionens iakttagelse att det är viktigt med löpande uppföljning och utvärdering av Konkurrensverkets tillsyn. Regeringen uppgav vidare att den löpande följer Konkurrensverkets resultat och resursutnyttjande bl.a. genom myndighetens årsredovisning som tillsammans med det årliga budgetunderlaget ligger till grund för tilldelningen av resurser och styrningen via regleringsbrev. Regeringskansliet uppges även ha en årlig myndighetsdialog med Konkurrensverkets generaldirektör som syftar till att följa upp Konkurrensverkets verksamhet, ge en återkoppling och diskutera myndighetens resultat m.m. Utifrån dessa redovisningar och diskussioner följer Regeringskansliet hur Konkurrensverket utnyttjar och fördelar sina resurser.

Med anledning av motionsyrkanden som väcktes i samband med regeringens skrivelse förordade utskottet att riksdagen skulle rikta ett tillkännagivande till regeringen om regeringens styrning av Konkurrensverket (bet. 2019/20:NU17). Utskottet anförde att regeringen bör säkerställa och följa upp att åtgärder vidtas vid Konkurrensverket för att en väl fungerande konkurrenstillsyn utifrån Riksrevisionens rekommendationer ska uppnås. Utskottet ansåg dessutom att regeringen bör återrapportera vidtagna åtgärder och slutsatser till riksdagen. I betänkandet fanns en reservation (S, V, MP) där det föreslogs att riksdagen inte skulle göra något tillkännagivande. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Förslag till tillkännagivande om statligt ägda bolag och vissa konkurrensfrågor

I betänkandet Regeringens skrivelse med 2020 års redogörelse för statligt ägda företag (bet. 2020/21:NU4) förordar utskottet ett tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkanden om att statligt ägda bolags agerande kan snedvrída konkurrensen. Om riksdagen beslutar i enlighet med utskottets

förslag innebär det att regeringen uppmanas att inom ramen för bolagsstyrningen säkerställa att bolag med statligt ägande inte agerar så att en osund konkurrens uppstår. Utskottet anför även att regeringen bör återkomma till riksdagen med en redovisning av de åtgärder som man har vidtagit. Riksdagen kommer att fatta beslut med anledning av utskottets förslag under våren 2021.

Tidigare riksdagsbehandling av förslag som rör KOS-reglerna

KOS-reglerna har vid ett flertal tillfällen under den innevarande mandatperioden varit föremål för olika motionsyrkanden som behandlats av utskottet. Under det föregående riksmötet efterfrågades i ett antal yrkanden tillkännagivanden om att konkurrenslagen och KOS-reglerna ska utvärderas. Utskottet avstyrkte dessa yrkanden och konstaterade bl.a. att KOS-reglerna ger Konkurrensverket möjlighet att ingripa när kommuner, regioner och staten hindrar en sund konkurrens i sin säljverksamhet och att Konkurrensverket har gjort en uppföljning av regelverket (bet. 2019/20:NU12). Utskottet noterade att uppföljningen bl.a. visade att Konkurrensverkets tillsynsarbete effektivt bidrar till att reglerna följs i högre grad och till faktiska förändringar på marknaden. En annan uppfattning anfördes i en reservation av företrädare i utskottet för Moderaterna.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Regeringens lagförslag
- Uppföljning och utökning av Konkurrensverkets beslutanderätt
- Konkurrensverkets organisation
- Vissa frågor om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Regeringens lagförslag

Väl fungerande och effektiva marknader är en grundläggande förutsättning för att säkra och stärka konkurrenskraften hos svenska företag. En fungerande konkurrens är vitalt för tillväxt, fler jobb och ökad välfärd. För att upprätthålla en sådan situation på marknaderna har Konkurrensverket en mycket viktig tillsynsfunktion i och med sitt uppdrag att bl.a. arbeta för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna. Utskottet välkomnar därför förslag som syftar till att Konkurrensverket på ett mer effektivt sätt ska kunna kontrollera att konkurrensreglerna följs. Utskottet har således inget att invända mot regeringens förslag till ny och ändrad lagstiftning på området och tillstyrker därmed propositionen.

Uppföljning och utökning av Konkurrensverkets beslutanderätt

I motion 2020/21:3782 (SD) yrkandena 1 och 2 samt i motion 2020/21:3784 (M) yrkandena 1 och 2 förordas tillkännagivanden om att regeringen dels bör följa upp och utvärdera de nya reglerna om ändrad instansordning när det gäller beslut i ärenden om konkurrensskadeavgift, dels bör återkomma till riksdagen med förslag om en ändrad instansordning även när det gäller ärenden som rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Utskottet vill inledningsvis framhålla vikten av Konkurrensverkets viktiga tillsynsfunktion för att upprätthålla en effektiv och sund konkurrenssituation när offentlig verksamhet agerar på samma marknader som privata företag. Av naturliga skäl finns det alltid en risk att konkurrensen snedvrids när offentlig verksamhet ägnar sig åt försäljning av varor eller tjänster och i denna verksamhet konkurrerar med privata företag. För att skapa bättre förutsättningar för en sund konkurrens i dessa situationer infördes 2010 särskilda regler om offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen (2008:579), de s.k. KOS-reglerna. Konkurrensverket kan enligt dessa bestämmelser väcka talan i domstol om att förbjuda en offentlig aktör att tillämpa ett konkurrensbegränsande förfarande vid försäljning av varor eller tjänster på en marknad. Utskottet kan dessutom konstatera att vem som helst kan uppmärksamma Konkurrensverket på konkurrensproblem som uppstår när en offentlig aktör säljer varor eller tjänster. Om Konkurrensverket beslutar att inte ingripa i ett visst fall, kan det företag eller den företagsammanslutning som berörs begära att domstolen förbjuder säljverksamheten. En utgångspunkt när reglerna infördes var att det vid en tillämpning av reglerna måste vara möjligt att ta hänsyn till andra allmänna intressen än konkurrensintresset som kan uppväga den konkurrenssnedvridning beteendet kan ge upphov till.

Utskottet kan konstatera att Konkurrensverket följt upp och utvärderat KOS-reglerna vid ett par tillfällen sedan de infördes. Av uppföljningarna framgår att KOS-reglerna och Konkurrensverkets tillsynsverksamhet har lett till att förutsättningarna för välfungerande konkurrens mellan offentliga aktörer och privata företag har förbättrats. Utskottet noterar dock att Konkurrensverket framhåller att det även i fortsättningen finns risk för konkurrensproblem när offentliga aktörer agerar på konkurrensutsatta marknader och att det finns anledning att även framöver noga följa utvecklingen på området. Utöver detta vill utskottet påminna om att Konkurrensverket enligt sin instruktion har i uppgift att bl.a. uppmärksamma hinder mot en effektiv konkurrens i offentlig och privat verksamhet och mot en effektiv offentlig upphandling.

Avslutningsvis vill utskottet även påminna om att riksdagen under detta riksmöte i ett tillkännagivande har uppmanat regeringen om att den bör säkerställa och följa upp att åtgärder vidtas vid Konkurrensverket för att en väl fungerande konkurrenstillsyn ska uppnås. Utskottet har dessutom förordat att riksdagen under våren 2021 bör tillkännage för regeringen att den inom ramen för styrningen av bolag med statligt ägande ska säkerställa att dessa bolag inte agerar så att en osund konkurrens uppstår.

Med det anförda avstyrks motionsyrkandena.

Konkurrensverkets organisation

Enligt den proposition som utskottet i det föregående ställt sig bakom utökas Konkurrensverkets beslutanderätt till att även omfatta konkurrensskadeavgift. Med anledning av dessa regler förordas i motion 2020/21:3782 (SD) yrkande 3 ett tillkännagivande om att regeringen bör säkerställa att Konkurrensverkets utredande och beslutande funktioner separeras. Utskottet kan konstatera att Konkurrensverket under våren 2020 redovisade ett regeringsuppdrag om Konkurrensverkets organisation vid ett genomförande av nya regler på området. Av den proposition som ligger till grund för de nya reglerna framgår att regeringen bedömer att Konkurrensverket bör anförtros att utforma sin verksamhet så att rättssäkerheten vid beslut om konkurrensskadeavgift upprätthålls. Utskottet gör ingen annan bedömning och ser därmed ingen anledning för riksdagen att agera i frågan. Det nämnda motionsyrkandet avstyrks härmed.

Vissa frågor om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Som redovisats i det föregående infördes 2010 särskilda regler i konkurrenslagen (2008:579) för att skapa bättre förutsättningar för en sund konkurrens när offentlig verksamhet konkurrerar med privata företag – de s.k. KOS-reglerna. I det föregående har det även redovisats att Konkurrensverket har följt upp dessa regler och hur rättspraxis har utvecklats på området. Utskottet vill framhålla att detta är ett område som är mycket viktigt att följa eftersom väl fungerande marknader och en effektiv konkurrens bidrar till fler välmående företag som i sin tur bidrar till samhället på många olika sätt. Utskottet avser dock inte att – så som föreslås i motion 2020/21:3500 (KD) yrkande 36 – förordas att riksdagen uppmanar regeringen att genomföra en kartläggning av i vilken omfattning som offentlig verksamhet konkurrerar med privata företag. Utskottet ser heller inget behov av att förordas några tillkännagivanden om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet som förordas i motionerna 2020/21:2855 (M) och 2020/21:3045 (M). Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

Reservationer

1. Uppföljning och utökning av Konkurrensverkets beslutanderätt, punkt 2 (M, SD, KD)

av Lars Hjalmered (M), Ann-Charlotte Hammar Johnson (M), Lotta Olsson (M), Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3782 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2020/21:3784 av Lars Hjalmered m.fl. (M) yrkandena 1 och 2 samt

bifaller delvis motion

2020/21:3782 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Enligt den proposition som vi i det föregående ställt oss bakom ska Konkurrensverket i fortsättningen vara första instans för beslut i ärenden om konkurrensskadeavgift. Besluten ska enligt de nya reglerna kunna överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. Syftet med förslaget är bl.a. att harmonisera ordningen för beslutsfattandet i Sverige med vad som gäller i övriga medlemsstater i EU. Vi välkomnar den nya instansordningen som förhoppningsvis kommer att leda till ökade möjligheter för Konkurrensverket att bedriva en effektiv konkurrenstillsyn. Samtidigt vill vi vara tydliga med att de nya reglerna inte får leda till längre handläggningstider och mindre effektiva processer när det gäller beslut om konkurrensskadeavgifter. Vi ser det därför som nödvändigt att de nya reglerna löpande följs upp och utvärderas.

Vidare vill vi framhålla att flera näringslivsorganisationer har framhållit att det finns skäl att se över möjligheterna att ge Konkurrensverket beslutanderätt även i ärenden som rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Samtidigt framgår det av Konkurrensverkets olika rapporter att det finns konkurrensproblem när privata företag möter konkurrens från en offentlig aktör och att många företag ser detta som ett stort problem. Vi menar att det därför är av stor vikt att konkurrenslagets regler som avser att skapa sund konkurrens mellan offentliga och privata aktörer bör utvecklas så att Konkurrensverket på ett effektivare sätt kan motverka en osund konkurrens i dessa situationer.

Regeringen bör således löpande följa upp och utvärdera den nya instansordningen när det gäller konkurrensskadeavgift och åiterrapportera resultaten

till riksdagen. Vidare bör regeringen återkomma till riksdagen med ett förslag som medför att Konkurrensverket ges beslutanderätt även i ärenden som rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

2. Konkurrensverkets organisation, punkt 3 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3782 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Som framgår av det föregående är vi positiva till att Konkurrensverket ges ökad beslutanderätt. Vi tror att denna reform kommer att ge ytterligare möjligheter för myndigheten att på ett effektivare sätt motverka konkurrensstörande beteenden från offentliga aktörer. Vi vill dock understryka att rätts-säkerheten måste bibehållas när beslut fattas av en myndighet i stället för av en domstol. Vi hyser dock vissa farhågor om att regeringen inte gjort tillräckligt för att säkerställa att Konkurrensverkets utredar- och beslutsroller separeras. Regeringen anför i propositionen att den förutsätter att myndigheten vidtar de åtgärder som är nödvändiga för att utforma sin organisation på bästa sätt. Vi menar att detta inte är tillräckligt och att regeringen bör ta ett större ansvar i denna viktiga fråga. Regeringen bör därför vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa att Konkurrensverkets beslutande och utredande funktioner separeras på ett sådant sätt att rättssäkerheten upprätthålls.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Vissa frågor om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet, punkt 4 (SD, KD)

av Tobias Andersson (SD), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD) och Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD) yrkande 36,
bifaller delvis motionerna

2020/21:2855 av Lars Beckman (M) och

2020/21:3045 av Annicka Engblom (M) yrkande 1 och
avslår motion

2020/21:3045 av Annicka Engblom (M) yrkande 2.

Ställningstagande

En effektiv konkurrens på väl fungerande marknader är en förutsättning för att företag ska kunna växa och skapa jobb. När offentlig verksamhet ägnar sig åt att sälja varor eller tjänster på marknader där privata företag agerar finns det en överhängande risk att konkurrensen inte fungerar. Det kan t.ex. handla om statligt ägda bolag som bedriver hela eller delar av sin verksamhet på andra grunder än rent affärsmässiga. Det kan även handla om myndigheter som säljer varor och tjänster. Ett tydligt exempel är Kriminalvårdens arbetsdrift Krimprod som via bl.a. tvätteritjänster ska ge intagna en meningsfull sysselsättning under anstaltstiden och främja deras anpassning i samhället efter frigivningen. Flera av Krimprods tjänster erbjuds på den öppna marknaden, och det är uppenbart att privata företag har små möjligheter att konkurrera med en organisation som jämförelsevis har små arbetskostnader. Tyvärr är detta ett mönster som går att känna igen när det gäller verksamheter som bedrivs av kommuner och regioner eller när deras bolag deltar i upphandlingar. Det handlar typiskt sett om tvätteritjänster eller ägande och drift av konferensanläggningar, campingar eller tryckerier. Som utgångspunkt menar vi att det offentliga inte ska konkurrera med det privata näringslivet såvida det inte krävs en särskild insats på ett väl definierat område för att främja tillväxt och utveckling under begränsad tid.

Mot bakgrund av vikten av en väl fungerande konkurrens och de konkurrensproblem som vi ser när offentlig verksamhet konkurrerar med privat menar vi att det finns behov att få en uppfattning om hur stora problemen är. Regeringen bör därför se till att göra en kartläggning av i vilken utsträckning staten, regionerna och kommunerna ägnar sig åt verksamhet som sker i konkurrens med det privata näringslivet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:51 Konkurrensverkets befogenheter:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ömsesidigt bistånd med delgivning och indrivning på konkurrensområdet.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utsökningsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:836) om näringsförbud.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i konkurrensskadelagen (2016:964).

Följdmotionerna

2020/21:3782 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att verka för en grundlig utvärdering av den nya ordningen för konkurrensskadeavgift när den varit verksam i fem år och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på beslutanderätt för Konkurrensverket även i ärenden som rör konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Konkurrensverkets utredande och beslutande delar inom organisationen bör separeras och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3784 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att utvärdera och följa upp den nya instansordningen för konkurrensskadeavgift och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ge Konkurrensverket

beslutanderätt för konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:2855 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statlig osund konkurrens och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3045 av Annicka Engblom (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det skadliga i att offentliga aktörer bedriver konkurrerande affärsverksamhet på samma marknad som det privata näringslivet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av policyer för kommuner, regioner och myndigheter i fråga om vilka verksamheter de ska bedriva och hur detta ska ske utan att konkurrensen begränsas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3500 av Camilla Brodin m.fl. (KD):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kartlägga i vilken utsträckning staten ägnar sig åt verksamhet som konkurrerar med det privata näringslivet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ömsesidigt bistånd med delgivning och indrivning på konkurrensområdet

Härigenom föreskrivs¹ följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om ömsesidigt bistånd med delgivning av handlingar som gäller tillämpningen av artikel 101 eller 102 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Lagen innehåller också bestämmelser om ömsesidigt bistånd med indrivning av sådana sanktionsavgifter och viten som avses i artiklarna 13 och 16 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad.

Bistånd på begäran av en nationell konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat

Bistånd med delgivning av vissa handlingar

2 § Konkurrensverket ska, om inte något annat följer av 3 eller 6 §, på begäran av en nationell konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, utan krav på några vidare formaliteter, se till att sådana handlingar delges som gäller tillämpningen av artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget.

Delgivning sker enligt delgivningslagen (2010:1932).

Bistånd med indrivning av sanktionsavgift eller vite

3 § Kronofogdemyndigheten ska, om inte något annat följer av 6 §, på begäran av en nationell konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen, utan krav på några vidare formaliteter,

1. delge sådana beslut om sanktionsavgifter eller utdömda viten som avses i artikel 13 eller 16 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU)

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad, i den ursprungliga lydelsen.

2019/1, i den ursprungliga lydelsen, och som inte längre kan överklagas, eller andra handlingar som är relevanta för indrivning, och

2. driva in sådana avgifter och viten.

Delgivning sker enligt delgivningslagen (2010:1932).

4 § Bestämmelser om indrivning i Sverige finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. och lagen (1985:146) om avräkning vid återbetalning av skatter och avgifter. Verkställighet enligt utsökningsbalken får äga rum på grund av det enhetliga dokument som avses i artikel 27 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1, i den ursprungliga lydelsen.

Vid indrivning i Sverige av en annan medlemsstats fordran gäller i fråga om preskription lagstiftningen i den andra medlemsstaten.

5 § Kronofogdemyndigheten ska ta ut ersättning för kostnader i målet i enlighet med vad som gäller vid indrivning av en svensk fordran av motsvarande slag.

Vägransgrunder

6 § En begäran om bistånd får avslås om begäran inte uppfyller de krav som anges i artikel 27 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1, i den ursprungliga lydelsen. En begäran om bistånd får också avslås om den enskildes grundläggande rättigheter och friheter inte har respekterats eller om delgivningen eller indrivningen skulle strida mot allmänna hänsyn.

Växelkurs och överföring av indrivet belopp

7 § Kronofogdemyndigheten ska, så snart en begäran som avses i 3 § har tagits emot, räkna om sanktionsavgiften eller vitet till svenska kronor enligt den växelkurs som har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning för den dag då avgiften eller vitet beslutades.

I den utsträckning som den andra medlemsstatens fordran har drivits in, ska beloppet överföras till den medlemsstaten.

Begäran om bistånd i en annan medlemsstat

Bistånd med delgivning

8 § Konkurrensverket får av en nationell konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen begära bistånd med delgivning av en handling som gäller tillämpningen av artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget.

9 § Kronofogdemyndigheten får av en nationell konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen begära bistånd med delgivning av en handling som är relevant för indrivning av konkurrensskadeavgift, utredningsskadeavgift eller vite enligt konkurrenslagen (2008:579) och som har påförts med tillämpning av artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget.

10 § Delgivning som har skett med bistånd enligt 8 eller 9 § i enlighet med den medlemsstatens lagar, författningar och administrativa praxis, ska anses ha samma verkan som om delgivningen hade ägt rum i Sverige.

Bistånd med indrivning

11 § Kronofogdemyndigheten får av en nationell konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen begära bistånd med indrivning av sådana avgifter och viten som avses i 9 § om

1. beslutet eller domen har fått laga kraft, och
2. Kronofogdemyndigheten inte själv kan driva in fordringen.

Förbud mot överklagande

12 § Beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Närmare föreskrifter

13 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om bistånd enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021.

2 Förslag till lag om ändring i utsökningsbalken

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 14 § och rubriken närmast före 3 kap. 14 § utsökningsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Strafföreläggande, föreläggande av ordningsbot och avgiftsföreläggande¹

Strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot

14 §²

Godkänt strafföreläggande och godkänt föreläggande av ordningsbot verkställs *såsom lagakraftigande dom.*

Godkänt strafföreläggande och godkänt föreläggande av ordningsbot verkställs *som en dom som har fått laga kraft.*

Första stycket gäller även för avgiftsföreläggande som har godkänts enligt 3 kap. 18 § konkurrenslagen (2008:579).

1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021.

2. Äldre bestämmelser gäller för avgiftsförelägganden som har godkänts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2008:588.

² Senaste lydelse 2008:588. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

3 Förslag till lag om ändring i konkurrenslagen (2008:579)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om konkurrenslagen (2008:579)²

dels att 3 kap. 16–19 §§, 5 kap. 12 § och 8 kap. 3 och 16 §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 3 kap. 16 § ska utgå,

dels att 1 kap. 5 §, 3 kap. 1, 4–7, 12, 13, 14 a, 15, 20, 22 och 23 §§, 5 kap. 3–6, 8, 10 och 13 §§, 7 kap. 1 §, 8 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tjugo nya paragrafer, 3 kap. 1 a, 15 a, 15 b, 20 a, 23 a–d §§, 5 kap. 6 a–c, 14 a, 15 a och 21–24 §§, 6 kap. 1 a §, 8 kap. 4 och 5 §§ och närmast före 5 kap. 21 § och 8 kap. 4 § nya rubriker av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

5 §

I denna lag avses med *företag* en fysisk eller juridisk person som driver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur, dock inte till den del verksamheten består i myndighetsutövning.

Med företag avses också en sammanslutning av företag.

Med företag avses också en sammanslutning av företag, *om inte annat anges i denna lag.*

3 kap.

1 §³

Konkurrensverket får ålägga ett företag att upphöra med överträdelser av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget.

Ett åläggande enligt första stycket får innefatta beteendemässiga eller strukturella åtgärder som är nödvändiga för att överträdelserna ska upphöra. Vid valet mellan åtgärder som är lika effektiva ska den åtgärd väljas som är minst betungande för företaget.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1 av den 11 december 2018 om att ge medlemsstaternas konkurrensmyndigheter befogenhet att mer effektivt kontrollera efterlevnaden av konkurrensreglerna och om att säkerställa en väl fungerande inre marknad, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse av

3 kap. 19 § 2016:224

5 kap. 12 § 2015:402

8 kap. 3 § 2016:224.

³ Senaste lydelse 2010:642.

Ett åläggande enligt första stycket gäller omedelbart, om något annat inte bestäms.

1 a §

Konkurrensverket får besluta att ett förbud enligt 2 kap. 1 eller 7 § eller enligt artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget har överträtts.

4 §⁴

Har fråga uppkommit om ett företag överträder något av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, kan ett åtagande från företaget ge Konkurrensverket anledning att inte ingripa. Verkets beslut att godta åtagandet får avse en begränsad tid. Så länge beslutet gäller får verket i de avseenden som åtagandet omfattar inte meddela ett åläggande enligt 1 eller 3 §.

Om det har uppkommit en fråga om att ett företag överträder något av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, kan ett åtagande från företaget ge Konkurrensverket anledning att inte ingripa. Verkets beslut att godta åtagandet får avse en begränsad tid. Så länge beslutet gäller får verket i de avseenden som åtagandet omfattar inte meddela ett åläggande enligt 1 eller 3 § eller ett beslut enligt 1 a §.

Konkurrensverket får återkalla ett beslut enligt första stycket om

1. de omständigheter som låg till grund för beslutet har förändrats i något väsentligt avseende,
2. den som beslutet gäller bryter mot något åtagande som har angetts i beslutet, eller
3. beslutet grundades på ofullständiga, oriktiga eller vilseledande uppgifter som parterna har lämnat.

Innan Konkurrensverket beslutar att godta ett åtagande enligt första stycket, ska verket ge andra som berörs av åtagandet tillfälle att lämna synpunkter på det.

5 §⁵

Domstolen får på talan av Konkurrensverket besluta att ett företag ska betala en särskild avgift (konkurrensskadeavgift), om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget.

Konkurrensverket får besluta att ett företag ska betala en särskild avgift (konkurrensskadeavgift), om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet har överträtt

1. ett förbud enligt 2 kap. 1 eller 7 § eller enligt artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget,

⁴ Senaste lydelse 2010:642.

⁵ Senaste lydelse 2016:224.

2. ett beslut om åläggande enligt 1 § första stycket eller 3 §, eller
3. ett beslut att godta ett åtagande enligt 4 § första stycket.

Avgiften tillfaller staten.

Innan Konkurrensverket väcker talan om konkurrensskadeavgift mot ett företag, ska företaget ges tillfälle att yttra sig över verkets utkast till stämningsansökan.

Innan Konkurrensverket beslutar om konkurrensskadeavgift för ett företag, ska företaget ges tillfälle att yttra sig över verkets utkast till beslut.

6 §

Konkurrensskadeavgiften får inte överstiga tio procent av företagets omsättning föregående räkenskapsår.

Om ett beslut om konkurrensskadeavgift enligt 5 § första stycket 1 riktas mot en sammanslutning av företag för en överträdelse som har samband med dess medlemmars verksamhet, får avgiften inte överstiga tio procent av den samlade omsättningen föregående räkenskapsår för de medlemsföretag som är verksamma på den marknad som påverkas av överträdelsen.

Om talan riktas mot flera företag, ska avgiften fastställas särskilt för vart och ett av dem.

Om beslutet riktas mot flera företag, ska avgiften fastställas särskilt för vart och ett av dem.

7 §⁶

Konkurrensskadeavgift får inte påföras

1. för åtgärder som omfattas av ett åläggande enligt 1, 2 eller 3 § eller ett förbud enligt 27 eller 30 § som har meddelats vid vite enligt denna lag,

2. för åtgärder som har vidtagits under den tid då ett beslut om att godta åtagande enligt 4 § första stycket har gällt, om åtgärderna är förenliga med beslutet, eller

3. i ringa fall.

I fall som avses i första stycket 2 får konkurrensskadeavgift påföras om beslutet har återkallats med stöd av 4 § andra stycket 3.

1. för åtgärder som omfattas av ett åläggande enligt 1, 2 eller 3 § eller ett förbud enligt 27 eller 30 § som har meddelats vid vite enligt denna lag om talan om utdömande av vitet har väckts, eller

2. för åtgärder som har vidtagits under den tid då ett beslut om att godta ett åtagande enligt 4 § första stycket har gällt, om åtgärderna är förenliga med beslutet.

⁶ Senaste lydelse 2009:1280.

12 §⁷

Konkurrensskadeavgift får efterges för ett företag som har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i EUF-fördraget, om företaget är det första att anmäla överträdelsen till Konkurrensverket och anmälan innehåller sådana uppgifter att verket genom dessa har tillräckligt underlag för att ingripa mot överträdelsen.

När Konkurrensverket redan har tillräckligt underlag för att ingripa mot överträdelsen, får konkurrensskadeavgift efterges för ett företag som överträtt nämnda förbud om

1. företaget är först med att lämna sådana uppgifter som leder till att det kan klarläggas att överträdelsen förekommit, *eller*

2. *företaget på annat sätt i högst väsentlig mån har underlättat utredningen av överträdelsen.*

Konkurrensskadeavgift får inte efterges för ett företag som har tvingat ett annat företag att delta i överträdelsen. I fall som avses i andra stycket får konkurrensskadeavgift inte heller efterges om

1. ett annat företag har fått anstånd enligt 14 a § *första stycket* och sådana uppgifter som krävs för eftergift har lämnats innan anståndstiden löpt ut, *eller*

2. *förklaring* enligt 15 § har meddelats.

När Konkurrensverket redan har tillräckligt underlag för att ingripa mot överträdelsen, får konkurrensskadeavgift efterges för ett företag som överträtt nämnda förbud om företaget är först med att lämna sådana uppgifter som leder till att det kan klarläggas att överträdelsen *har* förekommit.

1. ett annat företag har fått anstånd enligt 14 a § och sådana uppgifter som krävs för eftergift har lämnats innan anståndstiden löpt ut, *eller*

2. *ett beslut* enligt 15 § har meddelats.

13 §⁸

Konkurrensskadeavgift får fastställas till ett lägre belopp än vad som *bort ske med tillämpning* av 8–11 §§ för ett företag som har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i EUF-fördraget, om företaget *till Konkurrensverket* lämnar uppgifter som i väsentlig mån underlättar utredningen av överträdelsen.

Vid bedömning av nedsättningens storlek ska det beaktas om något annat företag redan lämnat sådana uppgifter som i väsentlig mån underlättat utredningen.

Konkurrensskadeavgift får fastställas till ett lägre belopp än vad som *följer* av 8–11 §§ för ett företag som har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i EUF-fördraget, om företaget lämnar uppgifter *till Konkurrensverket* som i väsentlig mån underlättar utredningen av överträdelsen.

Om ett företag har lämnat sådana uppgifter som leder till att konkurrensskadeavgiften kan fastställas till ett högre belopp för

⁷ Senaste lydelse 2014:443.

⁸ Senaste lydelse 2010:642.

de företag som deltagit i överträdelsen än vad som annars hade varit fallet, ska dessa uppgifter inte beaktas när avgiften fastställs för det företag som lämnat uppgifterna.

14 a §⁹

Konkurrensverket får ge ett företag anstånd med att lämna sådana uppgifter som krävs för att konkurrensskadeavgift ska få efterges enligt 12 § första stycket *om anmälan innehåller information om vilken produkt överträdelsen avser, vilka andra företag som deltar i överträdelsen och vad överträdelsen syftar till.* Om företaget lämnar uppgifterna innan anståndstiden löpt ut, ska uppgifterna anses ha lämnats när anmälan gjordes.

Konkurrensverket får ge ett företag anstånd med att lämna sådana uppgifter som krävs för att konkurrensskadeavgift ska få efterges enligt 12 § andra stycket 1. Om företaget lämnar uppgifterna innan anståndstiden löpt ut, ska uppgifterna anses ha lämnats när anstånd begärdes.

Konkurrensverket får ge ett företag anstånd med att lämna sådana uppgifter som krävs för att konkurrensskadeavgift ska få efterges enligt 12 § första stycket. Om företaget lämnar uppgifterna innan anståndstiden har löpt ut, ska uppgifterna anses ha lämnats när anmälan gjordes.

15 §¹⁰

På ansökan av ett företag som anmäler en överträdelse av förbudet i 2 kap. 1 § eller i artikel 101 i EUF-fördraget ska Konkurrensverket i ett beslut förklara om förutsättningarna för eftergift enligt 12 § första stycket är uppfyllda. Ett sådant beslut är bindande för verket och domstol i mål enligt 5 §.

Konkurrensverket ska i ett beslut fastställa om det finns förutsättningar för eftergift enligt 12 § första stycket för det företag som anmält överträdelsen och informera företaget om beslutet. Ett sådant beslut är bindande för verket i ett ärende enligt 5 §.

⁹ Senaste lydelse 2014:443. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

¹⁰ Senaste lydelse 2016:224.

15 a §

Regeringen kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om

1. handläggningen av en anmälan om eftergift enligt 12 § eller en fråga om nedsättning enligt 13 §,

2. de krav på samarbete som ska gälla enligt 14 § 2, och

3. den information som ett företag ska lämna för att få anstånd enligt 14 a §.

15 b §

Bestämmelserna i 12–15 §§ gäller inte för en sammanslutning av företag.

20 §

Konkurrensskadeavgift får påföras bara om stämningsansökan har delgetts den som anspråket riktas mot inom fem år från det att överträdelsen upphörde. Om det berörda företaget inom denna tid får del av ett beslut om undersökning enligt 5 kap. 3 § eller ges tillfälle att yttra sig över Konkurrensverkets utkast till stämningsansökan, ska tiden i stället räknas från den dag detta skedde. I sådana fall gäller dock att avgift får påföras endast om den som anspråket riktas mot har delgetts stämningsansökan inom tio år från det att överträdelsen upphörde.

För att konkurrensskadeavgift ska få påföras måste Konkurrensverket ha meddelat beslut om sådan avgift inom fem år från det att överträdelsen upphörde. Om det berörda företaget inom denna tid får del av ett beslut om undersökning enligt 5 kap. 3 § eller ges tillfälle att yttra sig över Konkurrensverkets utkast till beslut, ska tiden i stället räknas från den dag detta skedde. I sådana fall gäller dock att avgift får påföras endast om Konkurrensverkets beslut om konkurrensskadeavgift meddelas inom tio år från det att överträdelsen upphörde.

20 a §

Fristerna enligt 20 § avbryts om en nationell konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat inom Europeiska unionen eller Europeiska kommissionen prövar samma avtal eller förfarande som kan strida mot artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget som Konkurrensverket utreder eller kan utreda.

En frist som avses i första stycket avbryts när minst ett företag delges

*den första formella utrednings-
åtgärden. Avbrottet gäller alla
företag som har deltagit i över-
trädelsen.*

*En ny frist löper från den dag det
finns ett överträdelseavgörande
eller när den nationella konkur-
rensmyndigheten eller kommissio-
nen har avslutat sitt förfarande på
något annat sätt. Den nya fristen
ska dock aldrig sträcka sig längre
än tio år från det att överträdelsen
upphörde.*

22 §

Konkurrenskadeavgift ska be-
talas till Konkurrensverket inom
trettio dagar från det att *domen vann
laga kraft eller avgiftsföreläggan-
det godkändes* eller inom den
längre tid som anges i *domen eller
föreläggandet*.

Om konkurrenskadeavgiften inte betalas i tid, ska Konkurrensverket lämna den obetalda avgiften för indrivning. Bestämmelser om indrivning finns i lagen (1993:891) om indrivning av statliga fordringar m.m. Verkställighet får ske enligt utskökningsbalkens bestämmelser.

Konkurrenskadeavgift ska be-
talas till Konkurrensverket inom
trettio dagar från det att *beslutet fick
laga kraft eller inom den längre tid
som anges i beslutet*.

23 §

En påförd konkurrenskadeavgift
faller bort i den mån verkställighet
inte har skett inom fem år från det
att *domen vann laga kraft eller
avgiftsföreläggandet godkändes*.

En påförd konkurrenskadeavgift
faller bort i den mån verkställighet
inte har skett inom fem år från det
att *beslutet fick laga kraft*.

23 a §

*En sammanslutning av företag
som inte kan betala en påförd
konkurrenskadeavgift inom den tid
som anges i 22 § första stycket ska
kräva att medlemsföretagen bidrar
till den avgift som sammanslut-
ningen ska betala, om avgiften har
fastställts med hänsyn till dess
medlemmars omsättning på den
marknad som påverkas av sam-
manslutningens överträdelse.*

23 b §

*Om en konkurrenskadeavgift
som har påförts en sammanslutning*

av företag har fastställts med hänsyn till den omsättning som medlemmarna i sammanslutningen har och full betalning inte sker inom den tid som anges i 22 § första stycket, får Konkurrensverket besluta att ett eller flera av de medlemsföretag som vid tidpunkten för överträdelsen var företrädare i sammanslutningens beslutsfattande organ ska betala resterande del av avgiften.

Om full betalning inte sker enligt första stycket får Konkurrensverket besluta att ett eller flera andra medlemsföretag ska betala resterande del av avgiften.

Den avgift som ett företag ska betala enligt första eller andra stycket får inte överstiga tio procent av företagets omsättning under räkenskapsåret före det år då beslutet om konkurrensskadeavgift meddelades.

23 c §

En avgift enligt 23 b § får inte beslutas för ett medlemsföretag som visar att det inte genomförde det beslut av sammanslutningen som ledde till överträdelsen och innan Konkurrensverket påbörjade sin utredning av överträdelsen

1. var omedvetet om beslutet, eller
2. aktivt tog avstånd från beslutet.

23 d §

En avgift enligt 23 b § ska betalas till Konkurrensverket inom trettio dagar från det att beslutet fick laga kraft eller den längre tid som anges i beslutet.

I fråga om verkställighet av ett beslut enligt 23 b § tillämpas 22 § andra stycket och 23 §.

5 kap.**3 §¹¹**

Patent- och marknadsdomstolen får på ansökan av Konkurrensverket besluta att verket får genomföra en undersökning hos ett företag för att utreda om det har överträtt förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller i artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, om

1. det finns anledning att anta att en överträdelse har skett,
2. företaget inte rättar sig efter ett åläggande enligt 1 § första stycket 1 eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas, och
3. vikten av att åtgärden vidtas är tillräckligt stor för att uppväga det intrång eller annat men som åtgärden innebär för den som drabbas av åtgärden.

Ett beslut enligt första stycket får också avse en utredning som gäller en överträdelse av

1. ett beslut om åläggande enligt 3 kap. 1 eller 3 §,
2. ett beslut att godta ett åtagande enligt 3 kap. 4 §, eller
3. 21 § första stycket 1–5.

4 §

Ett beslut enligt 3 § får avse även ett annat företag än det som är föremål för utredning, om

1. det som föreskrivs i 3 § första stycket 1 och 3 är uppfyllt,
2. det finns särskild anledning att anta att bevis finns hos företaget, och
3. företaget inte rättar sig efter ett åläggande enligt 1 § första stycket 1 eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas.

5 §

Ett beslut enligt 3 § får avse även bostäder och andra utrymmen som nyttjas av styrelseledamöter och anställda i det företag som är föremål för utredning, om

1. det som föreskrivs i 3 § 1 och 3 är uppfyllt,

Ett beslut enligt 3 § får också avse bostäder och andra utrymmen som nyttjas av styrelseledamöter och anställda i det företag som är föremål för utredning, om

1. förutsättningarna i 3 § första stycket 1–3 är uppfyllda, och

¹¹ Senaste lydelse 2016:224.

2. det finns särskild anledning att anta att bevis finns hos den som ansökan avser,

3. den som ansökan avser inte rättar sig efter ett åläggande enligt 1 § första stycket 1 eller det annars finns risk för att bevis undanhålls eller förvanskas, och

4. utredningen avser en allvarlig överträdelse.

2. det finns särskild anledning att anta att bevis finns hos den som ansökan gäller.

6 §¹²

När Konkurrensverket genomför en undersökning har verket rätt att

1. få tillträde till lokaler, markområden, transportmedel och andra utrymmen,

2. ta kopior av eller göra utdrag ur bokföring och affärshandlingar,

3. granska bokföring och andra affärshandlingar,

4. ta kopior av eller göra utdrag ur bokföring och affärshandlingar,

3. begära muntliga förklaringar direkt på platsen, och

4. få tillträde till lokaler, markområden, transportmedel och andra utrymmen.

I fråga om elektroniskt lagrad information får åtgärderna i första stycket 1 och 2 genomföras hos Konkurrensverket, om den som undersökningen genomförs hos samtycker till att informationen flyttas till verkets lokaler. Denne har rätt att följa de åtgärder som verket vidtar.

1. få tillträde till lokaler, markområden, transportmedel och andra utrymmen,

2. ta del av all information som är tillgänglig för den som undersökningen genomförs hos, oavsett i vilken form den finns,

3. granska bokföring och andra affärshandlingar,

4. ta kopior av eller göra utdrag ur bokföring och affärshandlingar,

5. förseгла företagslokaler, bokföring eller affärshandlingar så länge och i den omfattning det är nödvändigt för att genomföra undersökningen, och

6. begära muntliga förklaringar direkt på platsen.

6 a §

Konkurrensverket får ta hand om en handling för att genomföra åtgärderna i 6 § 3 och 4 i

¹² Senaste lydelse 2015:402. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

Konkurrensverkets lokaler eller i någon annan lokal.

När en handling tas om hand får även pärmar, mappar eller liknande förvaringsmaterial tas med.

Om det är möjligt ska ett exemplar av den handling som tas om hand lämnas kvar.

6 b §

När Konkurrensverket vidtar åtgärder enligt 6 § 3 och 4 i Konkurrensverkets lokaler eller i någon annan lokal har den som undersökningen gäller rätt att följa de åtgärder som verket vidtar.

6 c §

Konkurrensverket ska lämna tillbaka handlingar och annat som har tagits om hand enligt 6 a § så snart de inte längre behövs.

Om den som beslutet om undersökning gäller har försatts i konkurs, ska Konkurrensverket

1. överlämna handlingarna och annat till konkursförvaltaren, och

2. underrätta den som beslutet gäller om att handlingarna har lämnats över.

Konkurrensverket ska på begäran av den som beslutet gäller pröva om en handling eller annat som tagits om hand ska lämnas tillbaka.

8 §¹³

Ett beslut om undersökning ska innehålla uppgifter om

1. föremålet för och syftet med undersökningen, 2. tidpunkten när undersökningen ska börja, och 3. Konkurrensverkets befogenheter enligt 6 § första stycket.	3. Konkurrensverkets befogenheter enligt 6 § och 6 a § första och andra styckena.

Beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om rätten inte bestämmer något annat.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart, om rätten inte bestämmer något annat.

¹³ Senaste lydelse 2015:402.

10 §¹⁴

Konkurrensverket får begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra de åtgärder som avses i 6 § första stycket 1, 2 eller 4.

Vid handräckning gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet eller avhysning. Kronofogdemyndigheten ska dock inte underrätta den som undersökningen ska genomföras hos innan verkställighet sker.

Konkurrensverket får begära handräckning av Kronofogdemyndigheten för att genomföra de åtgärder som avses i 6 § 1–5 eller 6 a § första och andra styckena.

Vid handräckning gäller bestämmelserna i utsökningsbalken om verkställighet av förpliktelser som inte avser betalningsskyldighet, avhysning eller avlägsnande. Kronofogdemyndigheten ska dock inte underrätta den som undersökningen ska genomföras hos innan verkställighet sker.

13 §

Den som är uppgiftsskyldig eller är föremål för undersökning enligt denna lag får inte betungas onödigt.

Den som är uppgiftsskyldig eller är föremål för undersökning enligt denna lag får inte betungas onödigt eller tvingas att erkänna en överträdelse av ett förbud enligt 2 kap. 1 eller 7 § eller enligt artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget.

14 a §

Konkurrensverket får översända en sådan handling som anges i 1 kap. 2 § 10 konkurrensskadelagen (2016:964) till en annan konkurrensmyndighet inom Europeiska unionen eller till Europeiska kommissionen endast med tillämpning av artikel 12 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 och endast om den som har gett in handlingen samtycker till det.

15 a §

En konkurrensmyndighet i en annan medlemsstat i Europeiska unionen som har framställt en sådan begäran som avses i artikel 22 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 har rätt att närvara och aktivt bistå Konkurrensverket när ett förhör enligt 1 § första stycket 2

¹⁴ Senaste lydelse 2015:402.

hålls eller en undersökning enligt 6 § genomförs.

Utredningsskadeavgift

21 §

Konkurrensverket får besluta att ett företag ska betala en särskild avgift (utredningsskadeavgift), om företaget eller någon som handlar på dess vägnar uppsåtligen eller av oaktsamhet vid Konkurrensverkets utredning av om företaget överträtt något av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget

1. har lämnat oriktiga, ofullständiga eller vilseledande uppgifter som svar på ett åläggande enligt 1 § första stycket 1, eller inte lämnat begärda uppgifter, handlingar eller annat inom en angiven tidsfrist,

2. inte har sett till att en företrädare inställt sig till ett sådant förhör som avses i 1 § första stycket 2,

3. har hindrat Konkurrensverket att genomföra någon av de åtgärder som anges i 6 § 1–5,

4. har brutit en sådan försegling som avses i 6 § 5, eller

5. har lämnat ett oriktigt, ofullständigt eller vilseledande svar på en begäran om förklaring som avses i 6 § 6 eller inte lämnat någon förklaring.

Avgiften tillfaller staten.

Innan Konkurrensverket beslutar om utredningsskadeavgift för ett företag, ska företaget ges tillfälle att yttra sig över verkets utkast till beslut.

22 §

Utredningsskadeavgift får inte påföras för en åtgärd som omfattas av ett beslut som har förenats med vite enligt denna lag om talan om utdömande av vite har väckts.

23 §

När utredningsskadeavgiftens storlek bestäms ska hänsyn tas till överträdelsens allvar och varaktighet.

Utredningsskadeavgiften får inte överstiga en procent av företagets omsättning föregående räkenskapsår.

24 §

I fråga om utredningsskadeavgift tillämpas bestämmelserna om

- 1. preskription i 3 kap. 20 och 20 a §§,*
- 2. kvarstad i 3 kap. 21 §, och*
- 3. betalning av konkurrensskadeavgift i 3 kap. 22 och 23 §§.*

Det som där sägs om konkurrensskadeavgift gäller då i stället utredningsskadeavgift.

6 kap.**1 a §**

När följande beslut förenas med löpande vite, ska det fastställas till ett belopp som står i proportion till företagets genomsnittliga dagliga omsättning föregående räkenskapsår räknat från den dag som anges i beslutet:

- 1. åläggande enligt 3 kap. 1, 2 eller 3 §,*
- 2. beslut enligt 3 kap. 4 § första stycket,*
- 3. åläggande enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 eller 2 vid utredning av om företaget överträtt något av förbuden i 2 kap. 1 eller 7 § eller artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget, eller*
- 4. beslut enligt 5 kap. 3 §.*

7 kap.1 §¹⁵

Beslut av Konkurrensverket i följande frågor får överklagas till Patent- och marknadsdomstolen:

1. åtgärder enligt 2 kap. 3 § andra stycket,
2. ålägganden som verket har meddelat enligt 3 kap. 1 § första stycket eller 3 §,
3. beslut enligt 3 kap. 4 § andra stycket.
3. beslut enligt 3 kap. 1 a §, 4 § andra stycket, 5 eller 23 b §,
4. förbud enligt 4 kap. 1 §,
5. ålägganden enligt 4 kap. 2 §,
6. förbud eller ålägganden enligt 4 kap. 12 § tredje stycket eller 13 a § tredje stycket,
7. beslut enligt 4 kap. 14 eller 21 §,
8. ålägganden enligt 5 kap. 1 §,
8. ålägganden enligt 5 kap. 1 §, och
9. återkallelser av undantag enligt artikel 29.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003.
9. beslut enligt 5 kap. 21 §, och
10. återkallelser av undantag enligt artikel 29.2 i rådets förordning (EG) nr 1/2003.

Andra beslut av Konkurrensverket enligt denna lag får inte överklagas.

8 kap.1 §¹⁶

Patent- och marknadsdomstolen är rätt domstol i mål om

1. åläggande som avses i 3 kap. 2 §,
2. konkurrensskadeavgift enligt 3 kap. 5 §,
3. kvarstad enligt 3 kap. 21 §,
2. kvarstad enligt 3 kap. 21 §,
4. förbud som avses i 3 kap. 27 och 31 §§ och 32 § andra stycket, och
3. förbud som avses i 3 kap. 27 och 31 §§ och 32 § andra stycket, och
5. utdömande av vite enligt 6 kap. 2 §.
4. utdömande av vite enligt 6 kap. 2 §.

¹⁵ Senaste lydelse 2017:986.

¹⁶ Senaste lydelse 2017:986.

2 §¹⁷

Bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas i mål som avses i

– 3 kap. 2, 5, 27 och 31 §§ och 32 § andra stycket, och

– 3 kap. 21 §, även om någon talan inte väckts.

Bestämmelserna i lagen (1996:242) om domstolsärenden tillämpas i ärenden som inleds genom en ansökan till Patent- och marknadsdomstolen.

Bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas i mål som avses i 3 kap. 2, 21, 27 och 31 §§ och 32 § andra stycket.

Förbud mot att åberopa visst skriftligt bevis

4 §¹⁸

En part som i ett förfarande vid en nationell konkurrensmyndighet inom Europeiska unionen har fått tillgång till en sådan förklaring inom ramen för ett eftergiftsprogram eller förlikningsinlaga som anges i 1 kap. 2 § 10 och 12 konkurrensskadelagen (2016:964) får inte åberopa handlingen som bevis i domstol i ett mål eller ärende enligt denna lag.

Första stycket gäller inte om målet eller ärendet avser prövning av ett beslut genom vilket det har konstaterats en överträdelse av 2 kap. 1 eller 7 § eller artikel 101 eller 102 i EUF-fördraget och ett åberopande är nödvändigt för att parten ska kunna utöva sin rätt till försvar.

5 §¹⁹

En part i ett förfarande vid en nationell konkurrensmyndighet inom Europeiska unionen får inte i ett mål eller ärende enligt denna lag som bevis i domstol åberopa sådant som parten har fått del av under förfarandet och som är av följande slag:

¹⁷ Senaste lydelse 2017:986.

¹⁸ Tidigare 4 § upphävd genom 2016:224.

¹⁹ Tidigare 5 § upphävd genom 2016:224.

1. handlingar som andra har tagit fram särskilt för förfarandet vid konkurrensmyndigheten,

2. handlingar som konkurrensmyndigheten har tagit fram och överlämnat till parterna under förfarandet, eller

3. förlikningsinlagor som har återkallats.

Första stycket gäller inte efter att konkurrensmyndigheten genom att anta ett beslut eller på något annat sätt har avslutat sitt förfarande.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021.
 2. I mål där talan om konkurrensskadeavgift har väckts före ikraftträdandet tillämpas äldre bestämmelser.
 3. För avgiftsförelägganden som godkänts före ikraftträdandet tillämpas äldre bestämmelser.
 4. För ett företag som före ikraftträdandet på annat sätt i högst väsentlig mån har underlättat utredningen av en överträdelse gäller 3 kap. 12 § andra stycket 2 i den äldre lydelsen.
 5. För anstånd som före ikraftträdandet har beviljats med att lämna sådana uppgifter som krävs för att konkurrensskadeavgift ska få efterges tillämpas 3 kap. 14 a § i den äldre lydelsen.
 6. Bestämmelsen i 3 kap. 20 a § tillämpas även på överträdelser som har ägt rum före ikraftträdandet, om inte möjligheten att påföra konkurrensskadeavgift har fallit bort dessförinnan enligt äldre bestämmelser.
 7. Bestämmelserna i 1 kap. 5 § tredje stycket, 3 kap. 1 § andra stycket, 1 a §, 6 § andra stycket i den nya lydelsen, 7 § i den nya lydelsen, 23 a–d §§ och 6 kap. 1 a § 1 och 2 tillämpas endast på överträdelser som har ägt rum efter ikraftträdandet.
 8. Ingreppande med konkurrensskadeavgift enligt 3 kap. 5 § första stycket 2 och 3 får ske endast för överträdelser av ålägganden eller godtagna åtaganden som har beslutats efter ikraftträdandet.
 9. Ingreppande med utredningsskadeavgift får ske endast för överträdelser som ägt rum efter ikraftträdandet.

4 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas en ny paragraf, 30 kap. 1 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

1 a §

Sekretess gäller hos Konkurrensverket för uppgift i sådana handlingar som anges i 1 kap. 2 § 10 och 12 konkurrensskadelagen (2016:964).

Sekretessen gäller inte för uppgift som tas in i ett åläggande enligt 3 kap. 1 §, ett beslut enligt 3 kap. 1 a eller 4 §, ett utkast eller ett beslut enligt 3 kap. 5 § eller 5 kap. 21 § konkurrenslagen (2008:579).

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:836) om näringsförbud

Härigenom föreskrivs att 17 och 18 §§ lagen (2014:836) om näringsförbud ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 §¹

Ett yrkande om näringsförbud enligt 7 § får framställas av Konkurrensverket.

Konkurrensverket får framställa ett yrkande om näringsförbud enligt 7 § genom en ansökan till Patent- och marknadsdomstolen.

Yrkandet får framställas i ett mål om konkurrensskadeavgift enligt 3 kap. 5 § konkurrenslagen (2008:579). Om inte något annat följer av denna lag, ska bestämmelserna i rättegångsbalken om tvistemål där förlikning om saken inte är tillåten tillämpas. Vid omröstning i rätten gäller 29 kap. rättegångsbalken.

Om Konkurrensverket inte för talan om konkurrensskadeavgift, får verket i stället framställa ett yrkande om näringsförbud genom ansökan till Patent- och marknadsdomstolen.

18 §²

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska ett sådant ärende om näringsförbud som avses i 16 § och 17 § tredje stycket handläggas enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Om inte något annat föreskrivs i denna lag, ska ett sådant ärende om näringsförbud som avses i 16 och 17 §§ handläggas enligt lagen (1996:242) om domstolsärenden.

Tingsrätten eller Patent- och marknadsdomstolen ska hålla sammanträde, om detta inte är uppenbart obehövligt.

Vid sammanträdet ska tingsrätten bestå av en lagfaren domare och tre nämndemän. Ärendet ska avgöras i samma sammansättning. I fall som avses i 17 § tredje stycket ska Patent- och marknads-

Vid sammanträdet ska tingsrätten bestå av en lagfaren domare och tre nämndemän. Ärendet ska avgöras i samma sammansättning. I fall som avses i 17 § ska Patent- och marknadsdomstolen vara

¹ Senaste lydelse 2016:230. Ändringen innebär bl.a. att andra och tredje styckena tas bort.

² Senaste lydelse 2016:230.

domstolen vara sammansatt på det sätt som anges i 4 kap. 8 § lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar. sammansatt på det sätt som anges i 4 kap. 8 § lagen (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar.

Vid omröstning i rätten gäller 29 kap. rättegångsbalken.

Utöver vad som följer av lagen om domstolsärenden får rätten besluta om nytt vitesföreläggande eller hämtning till rätten antingen omedelbart eller till en senare dag, om den som ansökan riktas mot trots föreläggande om personlig inställelse inte inställer sig till sammanträdet eller inställer sig genom ombud.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021.
 2. Äldre bestämmelser gäller för yrkanden om näringsförbud som har framställts i mål om konkurrensskadeavgift före ikraftträdandet.

6 Förslag till lag om ändring i konkurrensskadelagen (2016:964)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 9 § konkurrensskadelagen (2016:964) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

9 §

Om det genom ett avgörande enligt 3 kap. 1, 2, 5 eller 16 § konkurrenslagen (2008:579) som fått laga kraft har slagits fast att en överträdelse av konkurrensrätten har skett, får den frågan inte på nytt tas upp till prövning i ett mål om skadestånd enligt denna lag.

Om det genom ett avgörande enligt 3 kap. 1, 1 a eller 2 § eller 5 § första stycket 1 konkurrenslagen (2008:579) som fått laga kraft har slagits fast att en överträdelse av konkurrensrätten har skett, får den frågan inte på nytt tas upp till prövning i ett mål om skadestånd enligt denna lag.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2021.
 2. För avgöranden enligt 3 kap. 16 § konkurrenslagen (2008:579) som fått laga kraft före ikraftträdandet tillämpas äldre bestämmelser.